



KIIVALDIK



Noorus on joobumus viinata. (Goethe.)

21.—24. juunini s. a. Otepääs peetavate
E. N. K. Noorsoo Suvipäevade kava.

Laupäeval, 21. juunil.

Kell 19 — Suvipäevade avamisaktus ja tutvumisõhtu. (Otepää Vabat. Tulet. Seltsi saalis.)

1. Avakõne — palutud H-ra Hariduse- ja Sotsiaalminister.
2. Kõne — Dir. A. Herman.
3. Deklamatsioon ja muusikat.
4. Ühismänge, laulu ja tantsu.

Pühapäeval, 28. juunil.

Kell 11 — Kohapäälse karskusseltsi „Edasi“ pidulik jumalateenistus Otepää kirikus. Jutlustavad prof. H. B. Rahamägi ja üliõp. A. Pähn.

Kell 16 — Suvipäevade I töökoosolek (võimalikult vabas looduses).

1. Sportimise vaimlisest ja esteetilisest hingestamistarbest — ref. noorkirj. J. Schütz ja abiturient E. Lepik (Tartust).
2. Matka-, rännu- ja laagrielu osast noorsooliikumises — ref. mag. E. Laid ja õpetaja E. Valdas.
3. Katmatuse kultuuri tervishoidlikust ja elureformistlikust tähendusest — ref. dots. B. Jürgens ja üliõp. Fr. Olup.
4. Vaba mõttevahetus.

Kell 23 — Näidendõhtu (Pühajärve pargis). A. Kitzberg'i „Enne kukke ja koitu“.

Esmaspäeval, 23. juunil.

Kell 10 — Suvipäevade II töökoosolek (ühisgüm. ruumes).

1. Noorsoo tänapäeva ideaalid — ref. abiturient A. Miks (Otepääst).

2. Tunased, tänaused ja homsed koolinoored noorsoo karskusliikumist kandmas — ref. üliõp. Ed. Treu ja abiturient I. Rebane (Tallinnast).
Vaheaeg.

3. Noorsoo isetegevusest ühistegelisel alal — ref. Dir. J. Adamson ja E. Ühistegel. Liidu sekr. J. Jaanusson.

4. Koolikooperatiivide koondamisküsimusi — ref. E. N. K. Ühistegevustoimk. esim. B. Mäelo.

5. Läbirääkimised.

Kell 16 — E. N. K. kirjavahetajate liikmete konverents (ühisgüm. ruumes).

Kell 22 — Rongikäik tõrvikutega ühisgüm. õuelt Otepää Linnamäele.

Kell 23 — Jaanituli Otepää Linnamäel.

Teisipäeval, 24. juunil.

Kell 11 — Noorte hardustund — cand. J. Kimmel.

Kell 14 — Kohapäälse karskusseltsi „Edasi“ suvepidu ja aktus Linnamäel. Kõnelevad prof. P. Põld ja mag. V. Ernits.

Kell 17 — Pidulik kirjanduslik koosolek ja lõppaktus (ühisgüm. ruumes).

1. Noorte ilukirjanduslikust loominguist — palutud kirjanik J. Semper.
2. Parimate võistlusnovellide ettekandmine.
3. Novellivõistluse tagajärgede avaldamine.
4. Lõppaktus.

Kaanepildist.

Käesoleva numbri kaanepilt on võetud ühelt postkaardilt, nimelt I. O. G. T. saksa kaitseloozide niinimetet ohverkaardilt. I. O. G. T. tähistab Rahvusvahelist Häätemplerite Ordu, suurt üleilmlikku karskusorganisatsiooni; kaitseloozid (14—18 a. vanuste) moodustavad nüüdela noorte-osakonnad selles¹⁾.

See kaart on valmistet Rudolf Frederick'i (Hamburist) puulõike järel ja antud välja a. 1926, selle levitamiseks kaitseloozide majanduslikku olukorda parandamaks. Kaitseloozide rohkearvulise (neid on praegu umbes 230) ja energilise tagajärjel levitamine osutus küllaltki tulukaks. (Teated orduvend Kurt R o p p e'ilt Berliinist.)

Pilt kujutab noori matkamas looduses. Laulu ja muusikat saksa kaitsesemplerid armastavad väga; nende häälekandjagi „Deutsche Jugend“ järjekindlalt erilisana toob soovitatavat uuemat kui ka vanemat muusikat.

Pildi alla on asetet Goethe sõnad: „Noorus on joobumus viinata.“ Kuidas sellist võrdlust mõista?

Omaltpoolt osutaksin kahele käsitlusnüansile. Nimelt, esiteks, kui väike laps saab käima, siis ta väsimata end selles harjutab, kõigub ja kõigub, iga silmapilk lahendades keerulisi tasakaaluprobleeme — just kui mõni joodik. See võiks olla üks, küll väline, analoogia noore ja joobnu vahel.

Kuid sõnaga „joobumus“ Goethe näikse tahtvat tähistada veel midagi erilist, nimelt tunde- ja tulepoolt elus, millel mõistuse jaheda valguse kõrval oma tähtis osa täita ja mida näit. ühes idajuudi müstika tsitaadis järgnevalt hinnatakse: „Kui üks inimene terve õpetuse ja kõik käsud on täitnud, kuid õndsust ja tuld ta ei ole tundnud, kui ta sureb ja üles läheb, avatakse küll talle paradiis, kuid et ta maa pääl õndsust ei ole tundnud, siis ei tunne ta ka paradiisi õndsust mitte.“

Noortes on tuli, mitte enam vanades; mida vanad sageli kunstlikult otsivad asendada, see on noortel loitmas heleda leegina. Põlegem siis noored, kuid teadkem ka, kus ja mille eest mak-sab põleda!

A. R.

¹⁾ Eestiski on olemas üks kaitselooz, nimelt „Valgusele“, nr. 1, mis töötab I. O. G. T. Eesti looz „Kalevipoja“, nr. 1 juures Tartus, Jaagupi 8.



Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 6

VII aastakäik

1930

FR. OLUP.

Enam kriitilist ellusuhtumist!

Inimene, vaata elule näkku hirmsale, armsale!
J. BARBARUS.

Kõikjal meie ümber keeb elu — ees ja taga, paremal ja vasemal. Ja see on täis võitlevaid, rabelevaid, edasiründavaid inimesi, sest seis tähendaks siin kokkuvarisemist — seega surma. Ent kuhu nad tõttavad, milliseile eesmärgetele nad suunduvad või kas neil ongi mingeid eesmärke? —

Ühed püüavad välja jõuda kuski kaugel kauguses kumendavaile mäetipetele, mida nad sageli ei näegi, aga mille asukohta ometi kindlasti teavad. Tihedaimaistki metsapadrikuist murravad nad läbi. Ja mida enam nad takistusi ületavad, seda tugevamaks, tarmukamaks nad muutuvad, seda rohkem eluvad nende näod.

Teisel puuduvad üldse eesmärgid. Nad ekslevad sihitult, kuni hääbuvad viimaks kuhugi elusoo laukasse. Ja nad justkui polekski eland — neile jääb tundmatuks see võidu- ja elamisrõõm, mis võrsub raskuste võitmisest.

Kolmandad on koguni võimetud

nägema neid kõrgustikke, mille saavutamises peitub suurim eluõnn — rahulolu oma elutöega. Nad on pimedad ja kobavad ainult — areldi, värisevi sõrmi. Teised peavad neid talutama. Ise nad nagu ei elakski — teised elavad nende eest.

Kellega aga lähevad kaasa noored, millise elutee valivad nemad? Kas tõusevad nad võimsate kotkapojaliste tiivalöökidega õhku, et lennata neile viimaseimaile ja kõrgeimaile pilvipillutavaile mäeharjule või siristavad nad ritsikaina siia-sinna hüpeldes senikaua kui võimalused lubavad või on nad kui siia maapäalsesse ellu äraeksinde pimesilmilased mutid? —

Hugo Reiman avaldas 1925. a. „Kasvatuses“ kirjutise „Eesti noorsoo ideaalid statistika valgustusel“¹⁾, kus

¹⁾ Läbib 4 nr.-it — 7, 8, 9 ja 10.

ta esitas tulemused, mis olid saabund 2058 vastava ankeetlehe¹⁾ (mis kuulusid 19. a. ja vanemaile õpilasile) läbitöötamisel. Säält selgub, et „tervelt 23,3%-l ei olnud ehk oli võimata märkida mingisugust ideelist või hingelist veendumust“²⁾, 22,6%-l olid egotsentrilised ideaalid (muide: 8,2%-l — elumugavus ja 7,3%-l — enesemaksmapanemine), kuna objektiivseid eluväärtusi (tõde, ilu ja õiglus) taotlesid ainult 16,3%. 0,3%-l oli aga eesmärgiks elupõgenemine (vist küll enesetapmise kaudu!). Ja lõppkokkuvõttes väidab Reiman: „Läbiuuritud 19. a. ja vanemate õpilaste suure arv ei tõuse kõrgemale oma ümbrusest, mis on ideedelage, tagaajav karjääri ja elumugavust, täis töusiklikust, isamaalsusega hooplemist, praktilist toimimist, sotsiaalsete uuenduste vastu ükskõiksust jne. jne.“³⁾

See pilt — võrdlemisi kurb — tohiks ligikaudu paika pidada käesoleval silmapilgulgi. Koguni — tänapäev on meil tavalisti idealismi veel vähem kui sellal — noorsooliikumise esimesil vaimustusjoovastuse aastail. Päälegi olid need andmed päritud üksnes koolinoorilt. Aga võtkem kogu meie kasvav põlv — eks siis ole mulje hoopis rusuvam. Vaadake, kuidas avaldub see ilukirjanduses (mis siiski kaunis ligikaudselt kajastab, peegeldab elu)?

Talupoeglikud nooruse Jorsid jorutavad „videvikust varavalgeni ja varavalgest videvikuni“ õllekannu juures. Helmi-noorukesed vaatavad

¹⁾ Nimelt korraldas Tallinna Filosoofiline Ühing 1922. a. (veebr. ja märtsis) kogu Eesti kirjaoskajate õpilaste (s. t. I algk. kl. välja arvatud) seas sellekohase ankeedi, mis andis lõppresultaadina 60.000 vastust.

²⁾ Ja edasi lasub Reiman (säalsamas — „Kasv.“ 1925 a., lk. 226): „Neid võib jaotada kahte liiki; sarnasteks, kes lihtsalt ümberaalejatena, ruumitaitjatena esinevad, ja sarnasteks, kes teatavat korralikku ühiskondlises bioloogilist ülesannet täidavad — tööd teevad, sigivad ja igapäevaste „korralikkude“ kodanikkudena elavad.“

³⁾ „Kasv.“ 1925. a., lk. 297.

seada ja „kurdavad“ ainult, kuni jäävad poomisnööri otsa magama¹⁾.

Väikekoodanlikud Lead lasevad end tuulist lennutada. Vastutuult edasi liikuda „tuulearmukesed“ ei suuda.

„Vaeste Patuste Alevi“ ja Laisa Koera põiktänava töölisnooril pole jõudu enese sirgeks ajamiseks — nad on juba sünni pooldest küürakad.

Kuid intelligentsi — meie rahva aju — esindav Ellu Romeldi põeb täielist teo-andetust — ta on vaid „andekas parasit.“ Ja kui ta tormabki Mõtsalinnuna ellu, siis — hakkab mülgastest „puhastustuld“ otsima (!).

Agaga juba eelpool tsiteeritu Reiman sõnus oma ülevalde lõpus: „Ja selles üldises igapäevaste huvidega inimeste kogus hingeldab väikene rühmkond noori, kel tõesti tahtmist on taotella kõrgemaid eluväärtusi, luua uueks ühiskond, inimene ja kogu ilm.“

Ja selle meie noorsoo valimiku poole, kes on loodetavasti koondunud Noorsoo Karskusliidu ümber ja moodustab „Kevadikugi“ lugejaskonna, pöördubki käesolevate ridade autor.

Meie noorsoo paremik peab nage ma seda, kuidas elab enamik noorist, peab nägema seda olukorda, millele vihjasin viimaseis lauseis; ja peab nägema ka selle põhjusti.

Osatet olukorra pääpõhjuse avaldab „Vaeste Patuste Alevi“ Peterson, kui ta arutleb:

...miks ma jöin?... Miks? Noh, sellepärast, et mul ühel hääel päeval jalgealune ära libises ja et ma siis enam õiget suunda ei leidnud... Eks kujuta ette... Inimene kuuleb igapäev üht ja sama juttu igasugu üliideaalsetest asjadest... Aastad läbi räägitakse talle, mihuke peaks olema elu, kuidas peaks elama inimene, mida peaks ta tegema, mihuke peaks olema ükskõik milline elunähtus... armastus, sõprus, ligimesearmastus, humaansus, ausus jne. jne... Agaga see, kuidas inimesed elavad, mida nad teevad, missugune elu tõelikult on, missugused on need ilusad vahekorrad, näiteks sõprus ja armastus, või kas neid vahekordi tegelikult sarnastena ongi, sellist ei iitsa keegi!... Agaga kui me lõpeks ise, raske aadete ja ideaalide ballast turjal, igapäevase reaaleluga kokku pörkame, siis oleme nagu kalad kuival“²⁾.

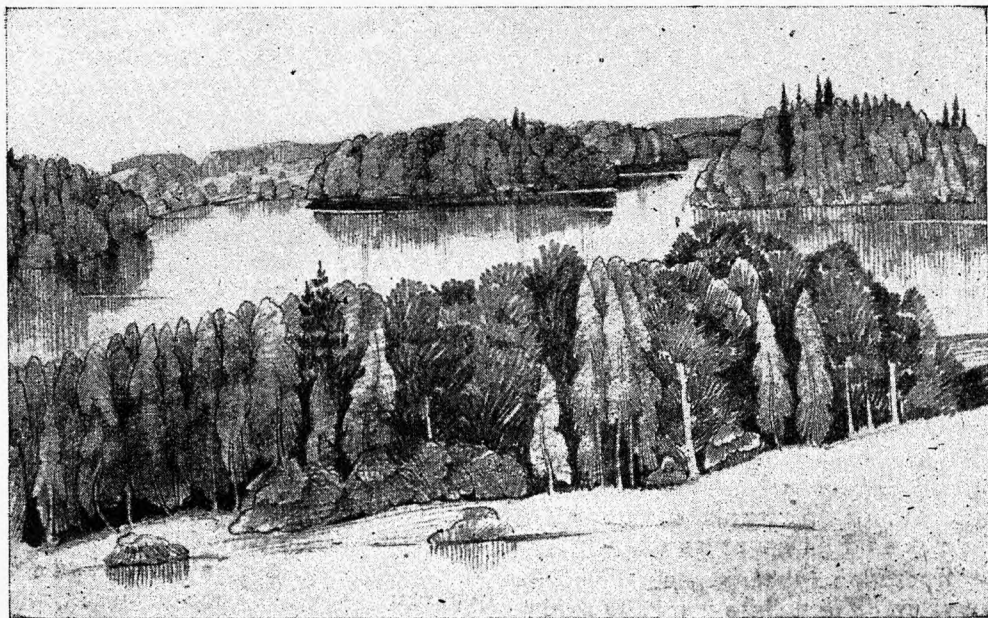
¹⁾ Ilukirjandust on tõlgitsetud siinkohal ä la A. Anni — vt. „Dünamisi“ I artiklit „Kas meie elutunne degenererub?“

²⁾ „Vaeste Patuste alev“ lk. 705 ja 706.

Paljude noorte kurbloolus peitub selles, et kujutatakse elu ette paremana kui ta tõepoolest on; aga kui ükskord ollakse sunnitud eluga pale pallet vastu seisma, siis pettutakse ning järgneb — katastroof. Täpsemalt: „Selle tagajärjeks on väga paljude sa-geli just peenetundelisemate juures mee-leheitlik kaldumine alkoholismi ja üldse lõtvusse, et sel teel vähemalt ajutiseltki ületada enese sisemist lõ-hestumist“¹⁾. Sest kuigi kõikjal rää-gitakse kultuuri hiigla edusammudest

ja ilutunnet kohusetruult operettidel plaksutamata käimisega, pat-patašonlik-kude naljade imetlemisega, ilukirjan-duslike rōveduste ahmimisega kui ka „ilmsüütute“ kukerpallitamiste (á la Tarzan) nautimisega või üksnes ta-raistlike motiivide ja sõnnikulõhna otsimisega.

Juba antiikajal sai Aristippose he-donistlik eetika hüüdnime „Éthik der Schweine“. Meie ajal seda parema ni-metusega korvata pole mingit õigus-tust.



Hugo Lepik.

Pühajärv.

— tõelist sisemist kultuuri on meil ometi võrratult vähe. Surmatakse tihti juba idanemismomendil oma paremad püüded ja ilusamad soovid. Müüakse hingeilu ainult mõninga vaskkrossi eest däämonlikele nähteile. Lennatakse ühepäeva liblikana õielt õiele. Supeldakse alkoholi meredes. Karas-tetakse keha ja vaimu veinilaineis. Avastetakse suurimad ideed (!) niko-tiiniaurudes. Ülendetakse ja kasvate-takse endi sisemisi väärtusi seksuaal-suse vingust täidetud kahareedes ja lo-kaales. Viljeldakse endi kunstimaitset

Ent kuis hoiduda tollest eluga kon-flikti sattumisest?

A. Elango näitab väljapääsu-tee: „Kõike seda oleks võimalik ära hoida sel teel, et me juhime noori ju-ba varakult täiskasvanute elualadega kokkupuutesse, nii et nad kord ise selle maailma täisõiguslikuks liikmeks muutudes ei tarvitseks eelleiduvast nii väga üllatuda“¹⁾. Elu tuleb hakata juba varakult tundma õppima — vaja talle näkku vaadata. Ja ei tule piirdu-da mitte üksnes näkku vaatamisega, vaid elunähteid tuleb ka hinnata —

¹⁾ A. Elango, „Käsv.“ 1929. a., lk. 53.

¹⁾ „Käsv.“ 1929. a., lk. 53.

neisse tuleb kriitiliselt suhtuda. Sest ainuüksi vaatamine, ilma väärtusmõõdupuud tarvitamata, ei anna meile veel vajalist käsitust elust.

Kriitilise ellusuhtumise paratamatuks eeldusiks osutuvad aga julgus ja iseseisvus.

Kõige elu alus ongi õieti julgus, julgus ise mõelda ja oma parema äratundmise järele toimida, hoolimata avalikust arvamisest. Kartlikkus süvendab meis orjavaimu ja roomamismeeleolu ning jätab meid elu jalgu. Heites pilgu tagasi ajalukku, näeme: kõik reformistlike liikumiste juhid on pidanud evima enne kõike suure julguse, et võidelda arvuliselt võrratult suurema mineviku traditsioonide ja kommets küljes rippuvate „vanade eluvormide“ kandjate vastu, et võidelda võib olla üksinda kogu maailma vastu. Nii näiteks seisis Kopernikus alul täitsa üksinda oma heliotsentrilise ilmavaatega; aga ta julgus oma veendumuse juures püsida ja — võitis. — Ja kui tahame meiegi võita, siis olgem igauks selline noor sõjalane elutandrill, kellest räägib Charles Wagner, et „kui talt küsiti, mida ta oli tunnud oma esimeses lahingus; ta vastas: Mina põlgasin, et kardana, kuid ei kartnudki“¹⁾.

Ent julge inimene peab olema ka iseseisev. Või milleks muuks ta peakski kasutama oma julguse? Mitte ometi selleks, et olla traadist tõmmatav nukk, korrutada papagoina teiste arvamus ja toimida alati nii nagu teised? — Ei. Vaja julgeda vabalt mõelda ning elusündmuste kohta iseseisvaid otsusi langetada. Üldse: kui vaatleme eluavaldisi ja tahame neist teha objektiivseid järeldusi, siis — päämine nõue! — vabanegem eelarvamuste kütkeist ja saagem rippumatuks niihästi mineviku kui ka oleviku mõjust. Vaadake üha oma silmaga, katsuge oma käega ja astuge oma jalaga. Nii on teind kõik maailma suurmehed. Nii peame tegema

¹⁾ Vt. „Kevadik“ 1925. a., nr. 1, lk. 8 (artiklis „Hirm“).

meiegi — või me oleme ainult teiste varjud.

Pääle mainitud eelduste on elunähtuste hindamiseks veel tarvis vastavaid kriteeriumeid. Peame omama mingid kindlad ideaalid, väärtused — teatava ilmavaate alge. Seega on ilmavaate kujundamisprotsess üpris suure tähendusega. Ja igal noorel tuleb omistada sellele väärilist tähelepanu. Ka noorsooliikumise esimesi ülesandeid on igatahes: soodustada, juhtida ja võimalust mööda rahuldadagi kaasatulevate noorte ilmavaatelisti otsinguid.

Aga milliseile aluseile tugida, kust lähtuda ilmavaateprobleemide lahendamisel? —

On käibiv väide: õige ilmavaade rajanegu teadusele! Täitsa õige. Siit leiamegi ühe baasi. — Vaja hankida rohkesti teadmisi. Ei või piirduda üksnes kooli poolt pakutavaga. Sellest on liiga vähe. Omal algatusel õppima!

Kuid teame: tegelikult ei kujune kellegi ilmavaade nii, et võetakse virn raamatuid, loetakse läbi ja — valmis. Tegelikult johtub see hoopis alateadlikumalt. Lihtsalt korruga märkame endil olema terve rea kindlaid ilmavaatelisti seisukohti, ilma et suudaksime aru anda nende päritolu ega tekkimise aja kohta. — Need on võrsund elust enesest — elutähelepanekuist ning isiklikest läbielamusist. See ongi teine alus. Nähkem ja tundkem elu! Ainult teoreetiliste teadmustega piirdudes jäädakse eluvõraks.

Tihti on aga hindamisesemeks oleva nähte hüvelisus või pahelisus meile nagu iseenesest läbinähtav, evidentne. Meil ei tarvitse olla vastavaid raamatuid ammutet teadmisi, ei ka elulisi kogemusi, siiski tunneme, et oleme küllalt võimelised õieti otsustama. Sellised otsustused väljuvad meist enestest, on puhtsisemised. Need toetuvad sisetundele. See osutub kolmandaks tugipunktiks. Ja loomulik sisetunne (alles rikkumatu) on väga usaldetav kompass ilmavaatelistil otsinguil, eriti sotsiaaleetilisel alal.

Kõigist eriteldud allikaist saadud

ilmavaate elemendid tulevad sulatada ühtlaseks tervikuks, neist peab loodama süntees. See protsess läheb meis küll iseenesest. Ent seda vaja ka teadlikult juhtida, olgu vaikselt o m a e t t e m õ t i s k e l l e s, olgu teiste noortega o m a v a h e l v ä i d e l d e s.

Ilmavaatelisel enesearendamisel ja -kasvatamisel hoidutagu aga k i v i n e m u s e e e s t — ärgu jäädagu kunagi seisma ega mõeldagu millalgi nii, et nüüd on kõik leitud ning selge. Ilmavaadet luuakse terve eluaeg — see ei saa iialgi valmis. Ikka on midagi ot-sida, millegi juures kahelda.

Ja oma ilmavaateliisi tõekspidamisi kaitstes ning nende pärast võideldes välditagu v ä i k l u s e d. Osutetagu s a l l i v u s t t e i s t i m õ t l e m i s e l e g i. — On ju päris loomulik igapähe püüe: kasvatada järjest suuremaks oma põhi-mõtete kandjaskond. Ent kuidas? — Mulle näib: ainult üks tee on valitav. Endi meelusliitlaste arvu suurenda-me kiireimini just teisemõttelisist

v a i m l i s e l t j a e e t i l i s e l t ü l e o l l e s.

Jõudnud mingile ilmavaate embrü-ole, võime selle vahendusel tunnetada eluavaldiste positiivseid ja negatiiv-seid külgi.

Kuid siia ei tohi jääda peatuma. Ei piisa elu arvustamisest. See osutugu vaid lätteks, kust välja voolavad in-nukad tegude joad, mis suunduvad, halbade ja virilate nähete kõrvaldami-sele. Sest elupahed otse põletavad, kõrvetavad noorte südameid ning kan-nustavad neid aktiivsesse võitlusse, et puhastada elu sellisest rämpsust. Ja toda üldelureformistlikku võitlust arendame igas suunas selles järjekor-ras: 1) teostame igäüks e n e s e j u u r e s o m a p õ h i m õ t t e d, 2) valmistume e t t e, e t t ä i s k a s v a n u k s s a a d e s m u u t a p a r e m a k s e l u k o r r a l d u s j a 3) p r o t e s t e e r i m e n e n d e t e o v i i s i v a s t u, k e s o n k a a s s ü ü d l a s e d e l u h a l - b u s t e o l e m a s o l u s.

A. LENOTAMMI.

Mineviku kammitsais.

Mõtteid Ajaloo Vaimust ja „omakultuurist“.

„Ma pean Teile tunnistama, et olen lakand läind aegade meestës nägemast suuri pioneere... kes teistele aegadele peaksid olema eeskujuks. Kui inimsugu endale ei loo uusi suurema ulatusega ideaale, siis ta mõistab võõriti ja hin-dab liiga väikseks enda kõrgema üles-ande. Ühe sõnaga: ma armastan ja imetlen läind sugupõlvi, kuid sooviksin, et tulevased kasvaksid üle nende päade. Nad võivad, nad peavad seda tegema.“

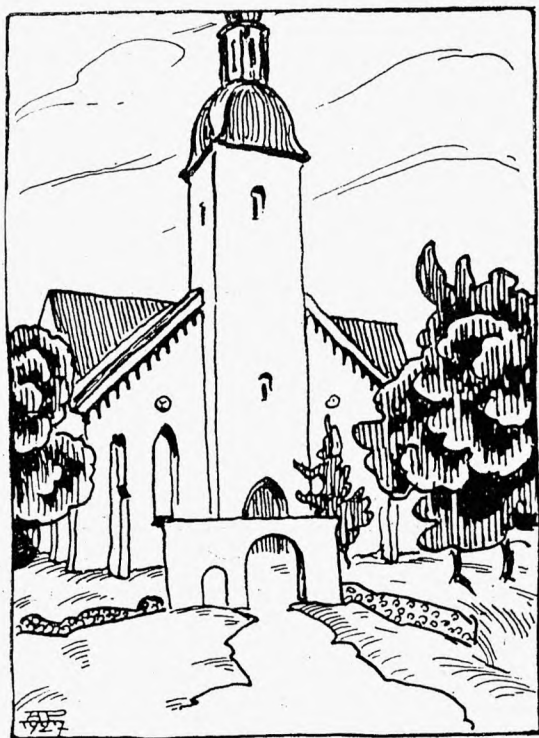
Romain Rolland
kirjas Maxim Gorkile.

Tänapäeva mõtlemisviis on liiga tu-gevasti mineviku kammitsais. Olgu te-gemist mistahes küsimusega, ikka me enne kõike püüame avastada selle läh-tepunkti ja arengutee ning alles selle põhjal leida ta lahenduse olevikus. Opetetõs selle tagajärjeks on, et alates kõige varasemate mälestusmärkidega

me liiga palju aega kulutame minevi-kule, olevikust saades väga napi ja äh-mase ettekujutise. Usin ajalooõppija teab küll kõigi Prantsuse kuningate ni-med ja mäletab võib olla isegi seda, kuis kutsuti Friedrich Suure valget koe-ra, ent oleviku nähtuste ees ta väga sageli on nõutum, kui praktiline teoini-mene, kellel sellest ajaloolisest nippest-näppest pole aimugi. Filosoofiatusis, kus võib olla nii mõnigi loodab leida lahendust endas esilekerkind ilmavaate-probleemidele, juhüib Ajaloo Vaim meid mitutuhat aastat tagasi Kreeka kosmo-gooniliste teooriate juurde; ja kodumai-ses kirjanduses näib olevat suurimaks sündmuseks „piibli ümberpanemise lu-gu“, kuna kunstiväärtuslik olevikuloo-ming jääb tavalisti ikka väljapoole õp-petunni raame, mitte igakord aja puu-

dusel, vaid sageli koguni põhimõtteliselt¹⁾. Kui palju aega emakeele tundides kulub näit. meie hilisromantikute loomingu lugemisele ja analüüsile, mis ometi on otse eeskujulikult kõlblik ainult üheks otstarbeks: noorsoo esteetilise maitse rikkumiseks. Ja noored ise, kui nad kooliteadmiste täiendamiseks pöörduvad olevikukultuuri (antud korral kirjanduse) poole, selle asemel, et seda nau-

Kui seisame mingi eetilise keerdküsimuse ees, siis tavalisti kohe tuletame meelde, mis ütles selle kohta Sokrates, Kant või Nietzsche, justkui oleksid nemad, ja mitte me endi „mina“ ja oleviku ühiskondlik struktuur me hinnangute ja tegude määrajad. See sugune ellusuhtumine teeb meid skeptilisiks, argadeks ja teguüuetuiks, võtab meilt suurte elamuste rõõmu, elujulguse ja endausu. Kuis võimegi en-



Otepää kirik.

tida, sellest ammutada elamusi (estetiilisi ja eetilisi), refereerivad sellest! — targutavad intellektualistlikult ning mäletsevad ümber võõraid mõtteid, aralt surudes maha enda individuaalsed väärtustunded.

¹⁾ Mäletan omast kooliajast, kus pöördudes palvega koolijuhataja poole (kes muide oli otse haruldaselt häa pedagoog), et kooli raamatukokku muretsetaks enam uuemat kirjandust, saime vastuseks, et kooli raamatukogu püüab eeskätt silmas pidada õppetöö nõudeid ja uuem kirjandus ei saavat sellelt seisukohalt kõnesse tulla.

dile mitte tunduda jõuetuina ja väetena, kui kogu aeg oleme imetlend vaid mineviku suurust; kust peaksime võtma julguse oma originaalseiks mõtteiks, kui alati oleme end toitnud võõraste teooriatega; kust peaksime ammutama suurte tundeelamuste rõõmu, kui kõik hakime peeneks mõistuse vaheda noaga?!

Oleme suure eksiarvamise kimbus, kui usume, et maailm on vaid selleks olemas, et me endi mõistusega teda analüüsiksime, tükeldaksime, uuriksime. Kuis otse vastupidi ta just on

tulvil täis ilu, mis ootab vaatlejat, rõõmu, mis ootab mõistusest mürgitamata maitstjat, imesid, mis ootavad harrast uskujat... Tõsi küll, mõistuslikki maailmaanalüüsi võib olla sügavate rõõmuelamuste allikaks, ent vähestele seks kutsutuile. Seepärast jätkem ajaloolasele ta lõbu uurida ja järjestada seda, mil samblad seljas; kirjandusloolasele ja kunstiteadlasele õigus tükeldada osakesteks see, mille kunstniku vaim loond ühtlasena tervikuna; loodusloolasele nauding, mida pakub talle lõhnava roosi tolmukate lugemine või kaunisilmalise hiirekese kallal ettevõetav vivisektsioon — harilik, igapäevne teoinimene aga juhitagu oleviku mõistmisele ja sellest tulevikuideaalide kujundamisele ning nägemata ja nähtava maailma ilu tajumisele kõigi nende meeltega, mis loodus talle annud (neid on palju rohkem kui viis!).

Iga inimene on oma aja laps. Minevikku ta suudab mõista ikkagi vaid kaudselt, kaasaja kaudu. Tõsi küll, minevikugi väärtuste hulgas ta võib leida oma vaimule vastavaid, mis sel juhul tema tarvis võivad omandada suuremgi tundeväärtuse, kui olevik; ent ei tohi unustada, et need minevikuväärtusedki on kinni oma s ajas, ja neid meist lahutav aeg kahtlemata vähendab elamuste intensiteeti, mille alikaiks nad meile on. Ainult kõige suuremad neist võivad ses suhtes tõusta oleviku kesktasapinnale. Lugematu hulk väärtusi aga, mis omal ajal võisid olla kõige kõrgemas hinnas, tänapäeva inimesele on vaid muuseumiese-meks, millest harilik surelik, kui ta pole mitte vastava ala eriuurija, jalutab mööda suurema või vähema pieteediga.

Eks ole samuti ka lugu läind aegade juhtidega. Meie austame neid, kes endi vaimuga ulatasid niipalju üle keskmise tasapinna, et suutsid olla juhtideks omale ajale, ent otse hukatuslik oleks, kui mingi pieteedi nimel neid tahetakse sundida päale kaasajale. Siin on õigus R. Rollandil: „Kui inimsugu endale ei loo uusi suurema ulatusega ideaale, siis ta mõistab võõriti

ja hindab väikseks enda kõrgema ülesande.“

— Ei midagi ole uut päikese all — see võib olla vaid enda raudsesse vormi tardund idamaa tarkuseks. Meile, eurooplastele aga, kes me aastasadu kestnud võitluses endi mandri oleme muutnud tundmatuseni ja iseendi vaimust loond uued avarused (mis sest, et illusoorseid), see tundub kahtlemata valeõpetusena. Me ei usu, ei taha ega tohi uskuda seda, kuna see meid aheldaks samuti mineviku kammit-saisse kui Idagi. Pigemini oleme veendund vastupidises: ei miski kor-du siin ilmas nagu pole ka ühtki raku-kest teise sarnast. Meie maailm ei ole võõra jõu poolt kuue päevaga val-m i s loodud, vaid me ise loome ta ikka jälle uuesti — endi näo järele.

See on faustilise Euroopa eluusk, tulevikuusk, arenguusk ja selle seisukohalt on ketser igaüks, kelle silmad on kuklas ja needki tuhmid valata-vaist pisaraist — kadund aegu taga nuttes.

* * *

Milleks kirjutada seda? Kas see pole iseendastki küllalt selge? —

Nähtavasti mitte, kuna on noorigi, kõnelemata vanust, kes mineviku elus-tamises näevad oleviku suurimat ülesannet. Sel puhul ei tarvitse mõel-da ainult kodumaistele taaraprohve-teile, kelle arvates ületamatuiks suur-saavutusiks on liiklemiskunstis — pul-gatants ja muusikas — torupillipolka, sest eks samale karile jooksnud ju ka saksa „rändlindude“ liikumine¹⁾, ar-vates, et inimele just siis enim sarna-neb looduse kuningale, kui ta karvase rinnaga ja sasis juustega katkistes põlv-pükstes ringi jookseb ja igale vastu-tulijale „kosmilises ühtekuuluvustun-gis“ sinatades kaela langeb²⁾. Ma ei

¹⁾ Samad tendentsid esinevad ka Soome ja Skandinaavia noorsoo ühes osas.

²⁾ Teatavalt üleminekuaastail niisugused lihtsustet eluvormid muidugi võivad olla tarvilikud ja soovitatavad, ent kui neid tahetakse üle kanda ka täiskasvanute maailma, siis selline „infantiilsus“ mõjub kahtlemata kultuurivaenu-liselt. (Vt. ligemalt „Noorusjääd“ II, kirjutis „Nooruskultuurist“.)

salga, et niisuguse „vanakultuuri“ liikumise juured on sügavamal, kui paljas mood, samuti kui sedagi mitte, et see mõningaile rahvakihtidele teatavalt ajajärgel (kus n. n. „linnakultuur“ liiga pääliskaudsel kujul tungib mürgitama laiemaid rahvahulki) on tervendav ja soodus, ent sellele kogu ideoloogia, eriti noorsooliikumise ideoloogia rajamise pean vasturääkivaks noorsoo kõrgemaile ülesandele.

Tõsi, meie kõik tunneme endi hingelist lõhestetavust, tunneme tolle „kahkümnenda sajandi käristet vaimu“ tiivalööke endi kohal. Kui ma ei eksi, selle pääpõhjus peitub inimliku mõistuse ja tundmuste vastolus. Inimese tundeelu muutub ja kohaneb palju aeglasemalt, kui alatas edasiründav mõistus. Mõistusega me elame olevikus ja teeme kolossaalseid tulevikuplaane, mõistusega oleme ilmakodanikud ja naudime tehnika viimaseid saavutisi — ent tundmused juurduvad minevikus, neile on armsad „aiaärsed tänavas“, esiisade varjud ja lapsepõlve fantaasiakujud. Seepärast pole ime, kui leiudub prohveteid, kes tänapäeva inimese hingelise tasakaalu saavutamiseks meid tahavad juhtida tundmusrikastele mineviku maile, olgu need rousseaulised loodusprohvetid või rahvaomased „vanakultuuri“ ideoloogid.

Kuid — skeptik poetab siiaagi enda „aga“. On ju päris kena, kui tänapäeva Rousseau moodsaimas autos või elektrirongis pühapäeval sõidab linnast välja „loodust nautima“ või taarajünger enne seda, kui piduõhtu „seltskondlikus osas“ lakkingades ja smokingis end slow-foxi ning inglise valsiga lõbustada, laval pastaldes natukene pulgatantsu teeb; et sellega aga hingeline käristetavus ületetaks, seda vaevalt usub keegi.

Ent pärimalgi juhul — kui too tagasipöördumine looduse ja mineviku

juurde pole paljalt pühapäevakuueks, vaid tõeliseks elustiiliks — see ometi ei suuda purustada olevikukultuurist, eriti kaasaegsest varade produtseerimise viisist (tehnikal!) tingitud eluvorme, vaid ainult suurendab veel hingelisi vastolusid ja stiilitut virrvarri.

Kogu küsimusele ma ei näe teist lahendust, kui päälekasvavate põlvete kasvatamine, resp. juhtimine oleviku- ja arengutjaatavas vaimus. Noorsoopsükoloogiast teame, et just noorus kõige enam elab olevikus — siin pole tundmuste ja traditsioonide tagasikiskuv mõju mitte nii suur. Kui hiljem algab põgenemine minevikku, siis see sageli on just liiga ajalooliselt orienteeritud kasvatus kurb tulemus, mis meid pole õpetand elama omas ajas ega pole veennud eluvormide arengu ja muutuse paratamatuses, vaid ikka on äratand igatsust mineviku „lihapottide“ järele. See ei tähenda sugugi tundmuste ohvrikstoomist mõistusele (eespool olen selle markeerind just historismi pahena), vaid nende suunamist kaasaega ja olevikku; jaatava ellusuhtumise enamrõhutamist (näit. pietismi asemele estetism, passiivse naudingu asemele aktiivne loomingu). Mitte tagasi, vaid edasi peab olema sihitud me pilk, niisasti mõistuse kui ka tundmuste valdas. Tulevikuideaalè mitte minevikult laznata, vaid enda hinge irratsionaalseist sügavusist luua — see on loova vaimuse käsk ja kutse. Noorsooliikumine, mis seda kutset ei jälgi, vaevalt üldse on mingi liikumine¹⁾.

¹⁾ Saksamaal seda vaimu vastandina „rändlindude“ mineviku- ja loodusromantikale on eriti rõhutand n. n. vaba-saksa noorsoo liikumine, kristallseimal kujul see kajastub aga Dr. G. Wynkeni loomingu (vt. tema „Schule und Jugendkultur“ ja „Der europäische Geist“).

Kõik Otepäele!

Pole juhuse, et seekordne üleriiklik noorte kokkutulek on määratud Otepäele. Kui meid möödund aastal veetles parkiderohke Pärnu ja meelitatv merehõlm, ei ole kahtlust, et Otepäagi suudab pakkuda samuti midagi

omapäraselt. On ju kõigile koolitundidest tuttavad need paiganimed, millega seotud palju unustamatut looduslikku ilu. Ilus Pühajärv oma saarekestega, Apteegimägi, Linnamägi kiriku lähedal, taamal Muna-

mägi, mille harjalt avaneb vaade kaugele ümbrusele nagu linnulennult: vähemalt kolme järve siluetid, vahelduvad mägi- read, metsadega suurepäraselt dekoreeritud, avavaad vaatajale tõesti midagi erakordset ja ainulaadilist kogu Eesti maastikus, tule- tades pigemini meele tuhandejärvemaad Soomet ja järve-, küngaste- ja metsaroh- kusega. See looduslik mitmekesisus ja võlu, mida sõnades võimatu avaldada, on väärt vaadata igapäev oma silmaga. Kujutlegem seda turistide palverändajate hulka, mis igal suvel külastab Otepääd, siis saame alles pildi sest huvist, mida ta suudab ikka ja alati äratada.

Selles maastikus, mis on tõeline looduse kunstitöö, korraldamegi oma ühise kokku- tuleku, endi suvipäevad Siin võimegi ela- musilt tublisti rikastuda kas ühistes mõtte- avaldusis põlevamate päevaküsimuste üle töökoosolekuil või minnes jaanilauapäeval tõr- vikuist ja laternaist kirevas reas Linna- mäele, kus austame valguse võitu või nau- tides müstilises Pühajärve pargis A. Kitz- berg'i „Enne kukke ja koitu“¹⁾.

¹⁾ Ligipääs Otepääle võimaldub raudteel Paluperä jaama kaudu, kus on tähtsamal

Kõige ilusamal ajal kutsutakse meid Otepääle, ajal, mil ööbik hõiskab ilusas pargis ja Koit annab Amarikule suud ai- numas kord aastas; mil õitseb sõnajalg, tuues õnne leidjale. Ja õnne otsimegi! Tu- leme kokku selleks, et paisata vallali hetkeks nooruse elujõud, selleks, et ammutada uut värskust ja jõudu jätkuvas elutöös.

Ükski, kel noorustuli hinges ei püsi siis kodus! Tuleb igapäev ja toob kaasa lõken- davat noorustuld. Kel ei võimaldu tulla raudteel, tuleb jala, ent tulemata ei jää keegi²⁾.

Ed. Treu.

rongel vastas omnibus. Nii läbi Tartu sõit- jad saavad sõita kaasa kl 7.53 omnibusega Otepääle. Läbi Valga sõitjad aga kl. 13.56. Omnibuse sõiduhind on 1 kroon (üks ots). Jaamas ollakse mainitud rongel vastas.

Palju enam kui omnibus, veetleb muidugi kõiki osavõtjaid ühine jalamatk kohale, (Pa- luperast Otepääle on 14 kilom), mis on korraldajailt võimalikuks tehtud, kusjuures jalamatkajate pagas viiakse autol kohale.

²⁾ Igapäev soovitaksin võtta kaasa ka „Nooruskarsklase laulik“.



Otepää Linnamägi.

„Kevadikule“ kirjutanud Noorsoo Suvipäevade puhuks A. REISMAN.

Noorte pidustuste mõttest.

Kas maksab üldse pidutseda? Näib, nagu poleks ei põhjust ega õigustust seks. Elame aineliselt kitsais oludes, ka vaimulaiusega me ei või kiidelda. Häda ja viletsust meie kodumaal on küllalt ning eriti ka noored tunnevad seda. Mitmesugused rasked haigused, nagu alkoholism ja muud lõikavad sügavalt meie rahva ihusse ja hinge — välja- suremise võimalus kaugeltki ei ole ai- nult tühipaljas kollitus jne. Rõõmus- tada siis õieti ei oleks millestki, küll aga kurvastada ja nutta, leinates kae- vata.

Ons see nii? —

Peab küll otsekohe õiendama, et nutmine ja kaebamine veel kedagi ega midagi ei aita. See ainult ajutiselt võib nutjale või kaebajale isiklikuks kergenduseks olla ja ehk mõne möö- daminejagi kaastundmust äratada — rohkemaks sellest ei jatku. Mineviku taganutmisega kuidagi ei ole võimalik oleviku ülesandeid lahendada.

Mulle näib, et õige üldiselt võttes, on kaks teed oleviku puuduste ja hä- dade võitmiseks. Üks neist on sihi- tud hädade kui niisuguste vähendami-

sele: püütakse selgitada ja kõrvaldada rikutud tasakaalu põhjused. Seda teed ja tegevust illustreerib parimini arsti töö, kes operatsiooni või muul teel katsub eemaldada ihhu tungind võõrkehad. Teine tee aga on rõõmsama ilmega. Siin ei ole eesmärgiks: üksikuid hädasid vähendada ja kergendada, vaid kogu elu uueks muuta, nii et igasugu viletsus ja häda sääl ka haneks minimaalseni. See tee on seega sihitud tervikule, ning pole kahtlust, et kui teostub niisugune täieline muutus, siis selle mõju on tingimata palju mitmekülgsem ja püsivam, kui ainult osale sihitu oma. Illustratsiooniks võiksime kasutada näidet samalt alalt kust ennemgi. Haiguste vastu saab võidelda ka sel teel, et elatakse nii, et haiguse hädaoht on vähendatud minimaalseni. Kuid mitte vaid seda — selles elus ei ole niivõrt tähtis haiguste puudumine, kui tervise kosumine, — see elu on tsentreeritud mitte nõrgema haiguse, vaid tugevama tervise seisukohast, — see elu tahab tunda ainult loovat, ülesehitavat tegevust. Selle elu vaatepunktist aga kõige suuremalt on õigustet RÕOM, see kõige elu üdi ja veri, mis eriti laulus ja mängus inimese südamest tõuseb kõiksuse südame poole, küll igalt üksikult

väikse helina kostudes, kuid kokku määratumaks helimereks paisudes, mida ükski tamm ei suuda takistada.

Kumb siis oleks noorte tee? —

Kas peaksid noored olema vanade arstideks, parandajaiks? Vist küll õigem on jätta see töö päämiselt vanade endi hooleks, on ju neil selleks kõigiti ka enam eeldusi ja kogemusi. Noorte püüd aga läheb tervikule, nad ei lepi uue paiga panemisega vanale rõivale, vaid tahavad muretseda terve uuekuude enesele, kuue, mida oleks rõõm kanda.

Töö ja rõõm siis on, mis inimest viivad edasi. Ei töö mingi orjuse mõttes, vaid vabalt valitud ja õigeks tunnustet tegevus, mis tegijaid vaimustab kustumatu leegina. Töö juures ja töö vahel aga rõõm, mis puhastab ja ülendab, mida Nietzsche nii on hinnand:

„Sest ajast pääle, kui inimesi on, on inimene liig vähe rõõmu tunnud. See ükski, mu vennad, on meie pärispatt.

Ent õppides paremini rõõmustuma, kõige kindlamini võõrdume oskusest, teistele paha teha ja paha välja mõelda.“

Neis sõnus, mulle näib, on väljendatud noorsoo pidustuste mõte.

Koolikooperatiivide koondamisele!

Ühistegelise liikumise on ideelisele alusele rajatud majanduslik liikumine.

Aktsiaseltsis on suurem mõju ettevõttesse rohkem kapitali mahutand isikul (aktsionäri hääle arv on päripordisprotsionaalne aktsiate hulga, s. o rohkem aktsiaid omajal isisikul on koosolekul ka rohkem hääli). Ühistegelises ettevõttes on aga igal liikmel ainult üks hääl.

Kooperatiivi pääsihiks on: tarvitajatele soodsamalt paremat kaup kätte muretseda, mille juures ettevõtte kasust osasaamine on rajatud kaubatarvitamise rohkusele. (Aktsionäri kasu on olnud ettevõttesse mahutat kapitali rohkusest) Ühistegelise liikumise on alati tugevalt majanduslikult toetand kultuurilisi liikumisi.

Need ja paljud teised ühistegelise liikumise põhijooned leiavad eriti noortes sooja vastukõla. Noortel on vaid vajaline ühistegevusele ligemale astuda. Praktilise võimaluse selleks aunab koolikooperatiivide loo-

mine ja olevates kaasatõmbamine, nende tegevuse süvendamine ja arendamine ning samal ajal küsimusega teoreetiliselt tutvumine.

Selle juures ei tohi meie unustada ammu tunnustet põhimõtet: Ühendus teeb tugevaks. Üksikult on ka tugevad nõrgad. Koolikooperatiivide liikumine saab siis tugevaks, kui tegevus sünnib plaanikindlalt ja kui on olemas omavaheline tihe side ühise keskkoha ümber koondumise kaudu.

Selliseks vaimliseks keskkohaks on Eesti Ühistegelise Liidu hääkskiitmisel Noorsoo Karskusliidu juure ellukutsutud Ühistegevustoimkond.

Liikumise reaalsemale pinnale asetamiseks ja küsimuse hulkadesse viimiseks on eeloleva noorsoo suvipäevade kavas eriküsimusena: Noorsoo isetegevusest ühistegelisel alal.

Vähese ruumi tõttu piirdun vaid kooli kooperatiivide tegelaste tähelepanu juhtimi-

sega Otepää koosolekust rohkel arvul osavõtu vajadusele ühes põhimõttelise seisukohaga Liitu koondumise asjus. Seisukorrast ülevaate saamiseks on tungivalt tarvilik toimkonnale saata kohe teateid olemasolevate kooperatiivide kohta ehk vähemalt võtta need Otepäele kaasa. Ülevaate peaks sisaldama: 1) 1 eks. põhikirja, 2) möödunud hooaja tegevuse ülevaate, 3) äriseisu ühes

läbikäikudega, 4) kulude ja tulude arve spetsifikatsiooni, 5) andmed liigete arvu ja osamaksu suuruse kohta, 6) õpetajate suhtumise kooperatiivi tegevusse, 7) juhatuses koosseisu (nimi, amet, kas õpetaja või õpilane), 8) tegevust takistand asjaolud, 9) tuleviku kavatsused.

B. Mäelo.

Homse koolinoorsooliikumise arengu-suuna ootel.¹⁾

Koolinoorsooliikumine seisab praegu murrangu eel. Mitte prohveti kuulutusena me ei sosista seda, see on käegakatsutav ja lihtsurelikullegi selge paratamatus.

Koolinoorsoo esimese liikumise lämmatasid mitmeti väliste mõjude surve ja ka liikumist tiivustavate algtoimejõudude tyhjaksammutamine. Vahepeäl aeg on olnud ebakohane vaimseile harrastusile ning idealistlikelle yritusile; noorsooksi on juurdunud ükskõiksus, pääliskaudsus, kerge lõbu ja uimastav nauding. Ihara välisilma kajastus ja vastuhelk noores hinges, välisilma, mis reaktsiooniline kultuuripyydeile, heliseb väikekoodanlikust byrokraatiast, tyhjade paraadkõnede kuminast ning kitsast ja närusest sallimattusest arvustajate vastu — manab Tuulemaa meeoleolu, manab Suitsu „Eesti laulu“ needuse Eestimaa vastu. Vahest reaktsioon? — vahest võimutsemine?

Ent aegloo käik eeldab uusi teid, võib olla järske, kuid paratamatuid. Noorsugu ei mõtle mineviku mõtteid, vaid suunab vaate edesi; yksikud julgevad mõelda kaugemallegi, julgevad hinnata väärtusi, kaaluda, arvustada, julgevad yldse mõelda. Yheltpoolt loob see tormilise murrangu meeoleolu. Kerkib loomulik vastuseis naudinguis yhele päevale elavalle hingetulle ja madalainstinktilisele ajavaimule ja selle ideoloogiale. Teisalt see liikumine otsib eneselle ka uusi vorme — vahest valib tee, milline oli avat vene činovniku, vaimu ja isevalitsusliku režii kitsusest läbiimmutet, ajal. Uues vormis on määravad enne kõike lihtsus, loomulikkus ja otstarbekohane

vabadus teotsemiseks, sest kord peab lõpma jõukulutust teotsemislubade hankimise keerdkäigul, kord tahame tungida ka asja sissu.

Tuhandepäine, aluselt avar, Tallinna Koolinoorsoo Kultuuryhing sunniti likvideeruma, möödudes otseseist põhjendusist. Kuid kuhu peavad pöörduma õppurid, kel koolis ei lubata asutada ringi? Kas see pole päälinna algatus ulatuslikule ohule koolinoorsoo-organisatsioonide olemasolu suhtes? Kunas on varem aidand protestid? Mida peame aseta ma vastu syydistavaile kuulujutele? — Ei ole enam kannatetav ebaloomulik kitsas sirgjoonelist arengut takistav olukord, milles me praegu oleme. See vaid konstateerimiseks¹⁾.

Paratamatult tõuseb uute eneseavaldusvormide ots. Seda ei suudeta lämmatada ega keelda, vaid ta paisub järjest suuremaks, seda enam, et vanem põlv kinnistades omi vaateid kaugeneb noorist yha, rebides sidemed ja tekitades suure vahe.

Võime aimata ka neid momente, milliseid võetakse omaks uue liikumise ideoloogilise suuna puhul. Tänapäeva noorsoo valimikus on hoopis enam ehitamise tahet ja tasakaalu, kui näiteks

¹⁾ Selle juurde aga huvitav paralleel! Vagitakse järgnevaist pahedest (autor esitab need temal kyllaldaselt käsitella olevast statistilisest materjalist juhuslikult haarat gymnaasi-umi abiturientide klassi kohta): 40 prots. regulaarseid alkoholi tarvitajaid, 83 prots. „valge viina“ nautijaid, 2,5 prots. täiskarsklasi (üks õpilane!). Kas on keegi uurind sagenevaid enesetapu juhte või pannud tähele meie koolinoorsoo kommete äärmist vabadust. Kus on hädaoht? — Kas „ebapedagoogilis“ noorsoo ringides ning eelmisist lõbude ektssessist eemallejääva noorsoo osa organiseerit yhistöö pyydes?

¹⁾ Autori kirjaviis muutmata.

1905. aasta revolutsiooni päevil, on enam hindavat kainust. Vana jäetakse loomulikule kõdunemiselle ja langemiselle. Pyytakse kinnistada enda isik tuleviku yhiskunda ning ei taotelda ainult kultuurisära oma ette, vaid tahetakse, et hingenõust ylevoolav ekstrakt eviks reaalse väärtuse inimese või yhiskunna seisundilt. Meie oleme astund alla filosoofilise vaatekynka kõrguselt ja läheme eluga kaasa, kuid meie ei mineta tasakaalu — noorsugu määrab oma tee ise. Teame, et õnnestund indiviidest inimpõlv teostub siis, kui intelligents saab teadlikuks omis ylesandeis ning yhistöö, syvenemise, tasakaalu ja kriitilise vaimuga lood maailmavaate kaudu moodustub edesiminevaks vaimseks ryhmituseks. Toomaks päevavalgelle hingepidet varu ja loomaks mingi tervik, tuleb leida oma asend maailmas, kusjuures ei tohi vaibuda illusioonesse ega yle vahutada noorusvaimustusest; ent ei tohi ka hääbuda aegloo vaimu survest. Aitab see veendumus, et oleme osa jumalusest, kelle rusika all näikse viirastuvat uus elu täielike vormega, absoluutsemate väärtustega harmoonilisema ning jaunima elukorraldusega ja inimesega. Tunneme lähe-

nevat tulevikku ja pyyame selle saabumist soodustada.

Ja kui on noores veres ja vaimus loomisrõõmu, jõudu ja julgust, on loomikkust ja tervist tundeis ja elamuis — siis on ka uusi inimesi. Ning nende töö valmib seda kiiremini, mida iseseisvam on nende aktiivsus, optimism ja elutunne, mida enam on yletet takistused, mis asetab arengulle ja progressile ylekasvamine vanus mõtteis.

Lõpetades neid ridu mulle tuleb meele yhe vene noorema symbolisti luuletis sõnajala õiest, mille evijalle avaneb võime lugeda raamatuid, millised pole kirjutet, kuulda viise, millised pole veel komponeerit. Taipan nyd, et luuletaja sõnajala õie all on mõistnud noorust. See ei näe ebaõnnestumisis ja pettumuis kunagi lootusetust, vaid tuletab siit uusi arengujooni. Arengu aga muudame pysivaks, paigutades sinna oma veel valmimata töö.

Võrsuva põlve koguteose esimene poogen on alles ulatund korrektuuri, selle loomisrõõm ja valmimisigatsus meie hingis on vist kyll kauneim tervitus suvipäevile. —rR—

Mai 1930, Tallinnas.

Noorsoo töomailt.

Koolinoorsooliikumisest Tallinnas 1929/30.

Igatahes seisakust ja loidusest on jõutud üle — ning oleks põhjust rõõmustada kui tõusenõut ei lämmataks väline surve.

Tallinna Koolinoorsoo Kultuurühingu teotsemisel novembri lõpust 1929 kuni märtsi aluni 1930 on suudetud korraldada järgmised ettevõtted. —

A. Gide'i 60. a. sünnipäeva puhul õhtu, J. Semperi referaadiga.

Vaielusõhtu: Kas ja millisel kujul on vaja keeleuundust? Esinesid: prof. dr. J. Mägiste, lektorid J. Aavik ning J. V. Veski ja E. Muuk. Osavõtjaid liqi 500.

Ainsam rahaline ettevõte oli „noorte kunstisõhtu“, mille üle jääk kasutetakse albumi kirjastamiseks. Kavas oli noorte ilukirjanduslikku loomingut, muusika ettekandeid, ballettettekandeid. Osavõtt liqi 300.

Korraldeti Tallinna koolidevaheline malemeisterturniir.

Teotses kirjanduslik õpiring „ühiskondlik idealism“ N. Andreseni juhatusel.

Pooleli jäid ülelinnaline arvutusvõistlus, mille eeltõõd olid tehtud, deklamatsioonivõistlus ja karskuspäeva pühitsemine.

Ajakirjandus, õppurid ning osa õpetajaid olid ühingu üle häätahtlikud, koolivalitsus ei keeland märgatavaid ainelisi toetusi, kuid enamik direktoreid jäi aga ühingu otseselt vastollu ning kohalike direktorite ühingu vastava seisukoha tõttu ei saand haridusnõukogu registreerida ühingu põhikirja, mistõttu oldi sunnitud ühingu likvideerima.

See on Tallinnas juba 7. ebaõnnestund katse luua keskkorraldist.

Mis puutub üksikringesse, siis on nende arv kasvand 12-neni ja oleks kahtlemata veelgi suurem, kui poleks keelatud nende asutamine mõnes koolis. Teotsetakse kohati kaunis intensiivselt.

Õppurite Ringe on 2, õieti küll 3, sest neile sarnlev on üks õpilasühing. — Vestholmi gym. „Õppurite Ringis“ teotsetakse edises suunas ja täidetakse mõõdund aastate tegevusalu, kuigi väliseil mõjutusel ilmneb tagasiminekut. Poe gl. real gym. „Õppur-Ring“ koondab

pääasjalikult kooli maleharrastusi ja teostas üleriikliku maleturniiri. Kaarli güm. „Õpilasuühing“, milline ei pea teistega kontakti, ei erine palju tavalisest teotsemislaadist.

Kirjandusringe 2 — I. tüt. gümnaasiumis ja Lenderi gümnaasiumis; viimane asutet hiljutisel organiseerimislennul. Mõlemad teotsevad oma aladel intensiivselt.

Kultuurringe 2 — poegl. humanitaargümnaasiumis ja Prantsuse lütseumis. Esimene üks suuremaid ja elujulisimaist Tallinnas, annab välja ajakirja, korraldab võistlusi jne. Prantsuse lütseumi ring on äsja asutet, kuid kooli direktori hää vastutuleku tõttu on tegevusvõimalused soodsad.

Karskusringe 3 — Tall. tehnikumis, II tüt. güm. ja tüt. kommersügümnaasiumis; viimane suurim ring Tallinnas. II tüt. güm. karskusring on äsja asutet, kuid pind karskustööks näkse sääl olevat ebasoodne. Teised kaks ringi töötavad endisil alusel.

Pääle nende teotseb Kirjanduskunsteadusering tehnikumis, mil juba selja taga 15 a. Korraldas museas lennukursuse, kinoõhtuid jne.

Koolkonnana teotseb kooli direktiooni eestvõttel Riigi Kunsttööstuskool.

Kõigil neil ringel on üldiselt ühised tegevusalad: vaielused, referaadid, võistlused, raamatukogud (kuni 400—500 köidet), lugemislauad jne., kuid laiu õppurkonna hulki nad ringidega ei suuda siduda väga mitmesuguseil põhjusil — päämiselt piiratud tegevusabinõude ja ebakohase vormi tõttu. —rR—

Jooni Pärnu keskkoolinoorte tööt ja teotsenguist.

Pärnus — parkide- ja päikeserikkas linnas — mõõdus läind suve juunis noorkarsklaste II suvipidustus, täis tarmu, indu ja vaimust. Arusaadavalt ei jätnud see elureformi lippu kandvate sõjameeste Pärnus viibimine mõjutamata kohaliku noorsoo tööd.

Võime mainida juba alul — käesolev õppeaasta on mõõdud Pärnu koolinoorsoos tööküllaselt.

Püüan siinkohal käsitleda 3-e nimekama organisatsiooni tegevust.

Pärnu tütarlaste güm. Õpilasuühing „Lotos'e“ (153 liiget) käesoleva aasta tegevusest tuleks mainida referaat-vaidlusõhtuid (19), huviohtuid (2), käsipalli-, ping-pongi võistlusi j. m. vähemaid üritusi.

Hästi õnnestus ka aastapidu.

Teisel semestril asuteti kirjandus-, kunsti- ja spordiring. Kirjandusringi poolt korraldeti soome keele kursus ja novellivõistlus. Kunstiringi poolt — rahvatantseude kursus.

Pääle selle töötasid „Lotos'e“ juures lugila ja eeskujulik raamatukogu. Samuti anti välja oma trükitud ajakirja „Lotos't“.

Sama aktiivselt on teotsend ka P. poeglaste güm. Õppurühing „Püüe“

(132 liiget), kus sel aastal esmakordselt telliti igale oma üksikliikmele „Kevadik“. Agaralt korraldas Ö.-ü. referaat-, vaidlus- ja huviohtuid. Teisel semestril asuteti kirjandus- ja raadio-fotoring ning karskusõpiring. Kirjandusring korraldas igal nädalal referaatõhtuid ja kogu kooli ulatuses ankeedi. Raadio-fotoring korraldas vastava kursuse. Karskusõpiringis tööteti läbi karskusekamsi kava, mille tulemusena sooriteti sellekohased eksamid. Teistest üritustest tuleks mainida esperanto kursust ja osavõttu karbikorjandusest.

Vaikselt ja tasa töötab võrreldes eelkäsitludutega kaubanduskooli Õppurühing „Kiir“ (152 liiget).

On korraldet kergeõustiku võistlused, kabeturniir, koroona-võistlused ja fotokursused, l peoõhtu ja mõningad referaatõhtud. On ilmund ka number oma ajakirja „Merkuur“ — opalografeeritud.

Tuntavalt raskendab säälsete õppurite tööd kursuse lühiajaline kestvus — 3 aastat.

Al. L.

Võru seminariste isetegevusest.

Kogu seminari õpilased moodustavad „õpilaspere“, mis evib omavalitsuslikud õigused. Õpilaspere tegevust juhib esindus, kuhu kuuluvad õpilasvanem ja klassiesindajad. Klassid ja ringid on autonoomsed õpilaspere alaorganid. Nende tegevust ühtlustab õpilasesindus.

Õpilaspere on korraldand sellel õppeaastal: peo koos VI klassiga, kevadkontserdi, õpilasohtuid, anekeedi õpilasperelaste huvialade selgitamiseks, lugemislaua, pildialbumi, arhiivi j. n. e. Huvitavamaks ürituseks on seinajaleht, mis toob igapäev teateid, artikleid, kroonikat, arvustisi, karrikatuure jne. Statistika toimkond koostab ülevaate õpilaspere senisest tegevusest, sest kavatsetakse esineda kevadisel koolinäitusel ja suvisel kooliuuendusnäitusel.

Ringest töötab praegu neli.

Aktiivsem tegevusest — karskusring. On korraldet kõnevõistlus, ringi hümni viisi komponeerimise võistlus, „Kevadiku“ õhtuid (3) ja karskustunde. Alatoimkondi kaks: karskuseksami- ja bibliograafia toimkond. Ring on E. N. K. liige, võttis osa karbikorjandusest, talviseist noorsootegelaste kursustist ja kavatseb korraldada suurema ekskursiooni Otepää suvipäevadele. Liikmeid 30.

60-liikmeline spordiring korraldas sügisel ja kevadel volley- ja kergeõustiku võistlusi. Sportimist takistab aga suuresti võimla ja talispordiabinõude puudumine.

Suurima ringina (65 liiget) teotseb kunsteadusering. Ent k. a. tegevuses on märke regressi. Nii on korraldet ainult paar mälestus-, referaat- ja vaielusõhtu. Ka õpilaspere kroonika kirjutamine on k. t.-ringi ülesanne.

Majandusliku ringina teotseb koöperatiiv, mis algas tegevust alles 28. I. 30. Pääjõud kulus organiseerimisele ja asjaajamise korraldamisele. 1930/31. eelarve tasakaalus-teti 1050 kr. suuruses. H. M.

Kroonika.

Noorte suvipäevad.

Tänavu suvel korraldab E. N. K. Suvi- pidustuste asemel Suvipäevad — Otepäas. Nende kavast (vt. kaane siseküljelt) on asetet pää-raskuspunkt just vaimlisele küljele.

Suvipäevist võivad võtta osa: a) kõikide keskkoolide õpilased ja õpetajad, b) E. N. K. kuuluvate org.-ide liikmed algkoolist ja väljas- poolt kooli. Suvipäevlastele on loota 50 prots. söidu-hinnaalandust raudteel.

Osa võtta soovijail tuleb hiljemalt 7. juu- nini s. a. registreeruda E. N. K.-s. Lähemad tingimused leiduvad kutseis.

Suvipäevi korraldavad toimkonnad.

Päätoimk.: juhataja — Fr. Olup (Tartu), abijuhtaja — L. Wulff (Otep.), sek- retär — Ed. Treu (Tartu), liikmed — G. Kink (Tartu) ja A. Meil (Tartu).

Korferite ja vastuvõtu toimk.: juhataja — J. Läte (Otep.), liikmed — H. Ütt (Otep.) ja H. Sarv (Tartu).

Korratoimk.: juhataja — F. Huik (Tartu), liikmed — A. Meil (Tartu) ja M. Zastrov (Otep.).

Näidendõhtu toimk.: juhataja — A. Pähn (Tartu), liikmed — H. Tomson (Tar- tu) ja E. Vaher (Otep.).

Jaaniõhtu toimk.: juhataja — A. Moistus (Otep.), liikmed — A. Kalberg (Otep.) ja A. Pähn (Tartu).

Kirjavahetajate liikmete I konverentsi

päevakord (mis peetakse suvipäevade puhul — 23. VI.) on kujunend järgmiseks.

1. Avamine.
2. Juhatuse ja sekretariaadi valimine.
3. Kirjavahetajate liikmete ülesandeid ja töövõimalusi keskkooles — ref. k.-v. I. A. Looing (Pärnust).
4. Kirjavahetajate liikmete võimalusi ja ülesandeid väljaspool kooli teot- sevate noorte kaasa tõmbamisel karskustõhe — ref. k.-v. I. O. Ibius (Kolga-Jaanist).
5. Kirjavahetajate liikmete ülesandeid meie karskustöö, eriti noorsoo kars- kustöö moraalsel ja ainelisel toeta- misel — ref. k.-v. I. A. Peets (Valgast).
6. Mõttevahetusi „Kevadiku“ sisust — algatab k.-v. I. H. Mark (Võ- rust).
7. Resolutsioonide vastuvõtmine.
8. Kohtadel algatet küsimusi.
9. Läbirääkimisi.

Lendleht abiturientidele.

Tänavu kevadel saadab E. Noorsoo Kars- kusliit ühes E. Üliõpilaste Karskusühendusega abiturientidele 4-lk. lendlehe

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: mag. phil. Alfred Koort. Tegev toimetuse: Friedrich Olup, M. Sarv, F. Huik, E. Kubjas, I. Tõnisson. Toimetuse kōnetunnid: tegevtoimetajal — esmasp. ja neljap. kl. 2—3 Jakobi tän. 8—2. Toimetuse aadress: Tartu, pstk. 86, telefon 404.

Noorsoo Karskusliidu postkaarte.

Liidu juhatus otsustas lasta valmistada noor- tepäraseid piltpostkaarte — võimalikult juba suvipäeviks. Loodetavasti leiavad need noor- karsklaste omavahelises kirjavahetuses rohkesti tarvitamist.

Ringreise.

Käesoleval semestril on külastet liidu esi- mehe Fr. Olupi poolt 9. jaan. — Otepää ühis- gümn. õpilaskonda; 9. veebr. — Ü. E. N. Ü. Aaspere osakonda; 11.—14. veebr. — Tallin- nas: II tütarl. gümn. õpilaskonda, tütarl. kom- mertsgümn. Karskusringi, Lenderi tütarl. gümn. õpilaskonda, poegl. humanitargümn. Kultuur- ringi, Kaarli gümn. õpilaskonda, Riigi tehnika gümn. Karskus- ja Kultuurringi ning Prantsuse lüsteumi õpilaskonda; 6. apr. — Paide ühis- gümn. Noorsoo Liidu Karskusosakonda; 2.—3. maini — Viljandis: Haridusseltsi tütarl. gümn., Kirj.-tead. ringi, linna ühisgümn. Kirj.-tead. ringi; maak. poegl. gümn. Enesekasvatus- ringi ja linna III algkooli Karskusringi; 4.—5. maini — Pärnus: tütarl. gümn. õpilasühing „Lo- tost“, poegl. gümn. Oppurühing „Püüet“ ja Rääma Noorte Ühing „Noorust“; 6. mail — Valga linna poegl. gümn. Karskusringi.

Liidu pääsekretär Ed. Treu on külastand 23. jaan. — Tartu Treffneri gümn. Karskusringi; 10. veebr. — Paldiski Koolinoorsoo Liitu; 11.—13. veebr. — Tallinnas: I tütarl. gümn. Kirjandusringi, poegl. realgümn. Karskusringi ja Kunsttööstuskooli õpilaskonda; 14. veebr. — Põltsamaa Ühisgümn. Karskusringi ja säälsset Noorseppade Malevat; 30. apr. — Valgas: tü- tarl. gümn. „Üldringi“ karskusosakonda ja poegl. gümn. Karskusringi; 3. mail — Rakvere Õpetajate seminari Karskusringi; 7. mail — Otepää gümn. õpilasühingut; 29. mail — Tõrva ühisgümn. Karskusringi.

Uusi kirjavahetajaid liikmeid.

Vaheajal on valitud liidu kirjavahetajaiks liikmeiks: 71) Hilda Brinkmann (Rakvere Zeeh' tütarlaste kommertsgümn.); 72) Alma Espen- berg (Tartu, Katoliku t. 1); 73) Ferdinand Huik (E. Üliõpilaste Karskusühendus); 74) Theodor Indrikson (Tallinna poegl. humani- taargümn. Kultuurring „Koit“); 75) Nikolai Jaaska (Jaaska Noorsoo Karskustoimkond); 76) Johannes Kaup (V.-Tänassilma p.-g.); 77) Aleksander Koel (Orissaare); 78) Franz Krillo (Valga, Vaksali puistest 15); 79) Eeri Lepik (Tartu õhtugümn.); 80) Gustav Must (Palu p.-g.); 81) Aksel Ohaka (Pärnu poegl. gümn. Oppurühing „Püüet“); 82) Arnold Pung (Rak- vere õpetajate seminari Karskusring); 83) Os- kar Pärn (Ulila p.-ag.); 84) Julius Põldmäe (Tallinna poegl. kommertsgümn.); 85) Richard Viidebaum (Tartu, Vabriku t. 1—2).

